

Innspill til Finansmarkedsmeldingen 2026 fra Fundraising Norge

Fundraising Norge er en paraplyorganisasjon som representerer 150 medlemmer i frivillig og ideell sektor. Våre organisasjoner leverer samfunnskritiske tjenester innen velferd, folkehelse, inkludering, forskning og beredskap, og utfyller sentrale funksjoner der det offentlige ansvaret slutter. Sektoren sysselsetter om lag 90 000 årsverk og utgjør en betydelig samfunnsressurs. Perspektivmeldingen 2024 viser at private midler vil bli stadig viktigere for å opprettholde og styrke denne innsatsen. Derfor er det avgjørende å ivareta alle velfungerende finansieringskanaler – inkludert samfunnsutbytte fra sparebankene.

- Frivillig og ideell sektor er avhengig av alle økonomiske bidrag til sitt formål.
- Samfunnsutbytte fra sparebankene gir dokumentert stor samfunnsøkonomisk gevinst: Hver krone som tildeles allmennyttige formål gir om lag tre kroner i samfunnsnytte.
- Opptil seks milliarder kroner i samfunnsøkonomisk verdi kan gå tapt årlig dersom overskudd i sparebankene kanaliseres til kundeutbytte fremfor samfunnsutbytte.

Sparebanktradisjonene står ved et veiskille

Siden 1822 har sparebankene vært sentrale drivkrefter for lokale samfunn over hele landet. Tradisjonen med å dele deler av overskuddet med fellesskapet går tilbake til 1840 og har vært et særtrekk ved den norske sparebankmodellen. Gaver til allmennyttige formål har i generasjoner bidratt til oppvekstvilkår, frivillig aktivitet, idrett, kultur og inkludering, så vel som totalberedskap, forskning og helsefremmende tiltak.

I 2024 ble det delt ut 5,2 milliarder kroner til allmennyttige formål fra sparebanksektoren. Basert på analyser fra Menon Economics er samfunnsnyttien av dette anslått til mer enn 20 milliarder kroner. Over 50 sparebankstiftelser forvalter i dag den samfunnskapitalen som generasjoner av kunder har bygget opp, og har som lovpålagt oppgave å sikre videreføringen av sparebanktradisjonene.

Denne tradisjonen kan forsvinne. Siden 2017 har noen banker tatt i bruk kundeutbytte, blant annet finansiert av samfunnskapitalen (grunnfondet). I 2023 ble rundt 2 milliarder kroner flyttet fra fellesskapet til enkeltkunder. Kundeutbytte fordeles etter størrelse på lån og innskudd og kommer derfor primært husholdninger med høy inntekt, formue og kreditt til gode. Dette bryter med intensjonen i lovverket og med sparebankenes historiske samfunnsoppdrag.

Konsekvenser for frivillig og ideell sektor

Dersom kundeutbytte videreføres, kan mange sparebanker føle seg tvunget til å følge etter for å opprettholde konkurransekraft. De syv bankene som praktiserer kundeutbytte ga i 2023 nær 70 % av overskuddet fra samfunnskapitalen til privatpersoner – en andel som øker. Dersom denne utviklingen fortsetter, kan store deler av overskuddet som historisk har gått til lokalsamfunn, i fremtiden gå til enkeltkunder.

Dette vil få omfattende konsekvenser for finansieringen av frivillighet og allmennyttige tiltak. Dersom sparebankenes samfunnsutbytte svekkes, vil spørsmålet være om stat og kommuner skal kompensere for bortfallet. Etter vår vurdering finnes det ikke rom til dette i offentlige budsjetter verken nå eller i årene som kommer.

Kundeutbytte fungerer i praksis som et lojalitets- og markedsføringsprogram. Slike tiltak bør finansieres over markedsbudsjetter – ikke av samfunnskapitalen som er bygget opp for å komme fellesskapet til gode.

Fundraising Norge støtter Sparebankutvalgets anbefaling om å avvikle ordningen med kundeutbytte i dagens form.

Konklusjon og anbefalinger

1. **Opprettholder og styrker samfunnsutbytte som en sentral finansieringskilde** for frivillig og ideell sektor.
2. **Harmoniserer skattesystemet** slik at samfunnsutbytte blir like lønnsomt som kundeutbytte.
3. **Sikrer like konkurransevilkår i sparebanksektoren**, uavhengig av kapitalstruktur.
4. **Følger Sparebankutvalgets anbefaling** om å avvikle muligheten for kundeutbytte finansiert av samfunnskapitalen.
5. **Utredede konsekvensene** for frivillig sektor dersom dagens trend med kundeutbytte fortsetter.

Fundraising Norge og våre medlemmer står til disposisjon for dialog og ytterligere innspill.

Vennlig hilsen

Siri Nodland
Generalsekretær
90878718

www.fundraisingnorge.no